

بقعه شیخ محمود خیوی آستارا

این بنا جزو آثار باستانی متعلق به عصر ایلخانان مغول می باشد که به شماره ۹۵۱ در انجمن آثار ملی کشور به ثبت رسیده است.

ارتفاع بنا در حدود ۶ متر است. در داخل بقعه سه قبر وجود دارد که قبر وسطی مرقد شیخ تاج الدین محمود خیوی است. وی از نوادر بزرگان اهل سنت و مشایخ طریقت در قرن هفتم هجری قمری برابر با قرن سیزده میلادی بوده است.

اهالی محلی او را با نام های دیگری چون «ملا محمود» و «شیخ محمود کبیره(پرنده)» - یعنی کسی که

در آسمان همچون پرنده پرواز می کرده - نیز می خوانند و کرامات فراوانی از جمله: طی الارض، شفای بیماران و... از شیخ نقل می کنند.

اما علت اینکه او را خیوی می نامند این است که احتمالاً از اهالی خیابو (مشکین شهر امروزی) بوده و یا حداقل مدتی در آنجا سکونت داشته است. فرضیه دوم در نزد بومیان از اعتبار بیشتری برخوردار است. آنطور که ترجمه متن سنگ قبر شیخ نشان می دهد، ایشان در بعد از ظهر روز یازدهم

جمادی الثانی سال هفتصد و سی و دو (۷۳۲) هجری قمری وفات یافته اند.

صاحب قبر جنوبی - به سمت کوه - صوفی ایوب الدین تات است که به اعتقاد مشهور اهالی، معمار و سازنده قسمت سنگی این بنا است که در بین کار از نردبان می افتد و فوت می کند، و بعداً درویشی ناشناس ادامه بنا - قسمت آجری آن را - با اموال و طلاهای موجود در بقعه می سازد و قبر سمت شمالی - به سمت شالیزار - مزار کمال الدین سنجره دهی

است که از بزرگان اهل علم و عرفان منطقه بوده است. این نظر چند تن از نویسندگان می باشد اما اهالی محل این قبر را متعلق به پسر شیخ می دانند.

در پایان خالی از لطف نیست که در عظمت معماری و تاریخی این بنا سخن دانشمند نامدار دکتر منوچهر ستوده صاحب کتاب «از آستارا تا استرآباد» را یادآور شوم که ایشان این بقعه را جزو عجایب هفتگانه گیلان به حساب آورده و آنرا واسطه العقد و نگین انگشتر بناهای تاریخی گیلان دانسته است.

جالب است بدانید که اهل محل از فرط محبت و اعتقاد و احترام از شاخه ها و چوب درختان محوطه بقعه استفاده نمی کنند و به نوعی این مکان روحانی و نورانی را مقدس می دانند. بسیاری از اهالی محلی با بستن موی گیسوان دخترکان بیمار یا دم بخت خویش به شاخه درختان یا پنجره بقعه از خداوند می خواهند که به خاطر مقام معنوی شیخ بیماری آنها را درمان نماید یا برای آنها خواستگار مناسب پیدا گردد.

اخیراً این بنا توسط اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان گیلان مرمت و بازسازی گردیده است و تابلویی در حیاط محوطه نصب و بخشی از راه عبوری محوطه بتن ریزی گردیده است. در محوطه شیخ محمود سنگ قبرهای بسیاری وجود داشت که از بین رفته اند و گاهی نیز بخش هایی از سنگ های شکسته در گوش های محوطه به چشم می خورد. در گذشته قبرستان کوچکی از نوزادان نیز در حیاط بقعه به چشم می خورد که متأسفانه با اهمال کاری کارگران مرمت و با گذشت زمان آثاری از آنها به جای نمانده است. درختان قطور و کهنسال آزاد، بلوط، نیل و شمشاد در سرای بقعه به وفود مشاهده می گردند.

*** تصاویر از آرمن حیدریان می باشد.**